

פרשת האזינו — וְנָקַם יְשִׁיב לְצַרְיָו וְכָפַר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ

בסיום שירת האזינו נאמר: "הֲרַנִּינוּ גוֹיִם עִמּוֹ כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יָקוּם, וְנָקַם יְשִׁיב לְצַרְיָו וְכָפַר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ" (לב מג).

פירש ר' חיים בן עטר, בעל "אור החיים": "הֲרַנִּינוּ גוֹיִם – כי בעשות ה' נקמה באויבי ישראל וירומם מדרגת ישראל, ירננו הגויים על עמו ישראל לשבחם ולרוממם". אם כן, הנקמה בגויים היא שתביא אותם לרנן ולשִׁבַּח את עם ישראל.

ומהו השבח שישבחו הגויים את ישראל?

פירש רש"י: אומות העולם ישבחו את עם ישראל שלמרות כל הצרות שעברו עליהם הם לא עזבו את הקב"ה.

שתי נקמות מוזכרות בפסוק זה: "הֲרַנִּינוּ גוֹיִם עִמּוֹ כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יָקוּם, וְנָקַם יְשִׁיב לְצַרְיָו". ומדוע שתי נקמות? דרשו רבותינו ב"ספרי": "נָקַם על הדם, וְנָקַם על החמס", כלומר: ה' ינקום נקמה אחת על כל היהודים שהגויים הרגו, ונקמה שנייה על הרכוש היהודי שהם גזלו.

ובעל "אור החיים" פירש באופן אחר את שתי הנקמות: נקמה אחת תהיה בגויים על היהודים שהם הרגו, ונקמה שנייה תהיה בגויים על כל הרעות שזממו לעשות ולא הספיקו או לא הצליחו.

על הנקמה אמרו רבותינו במסכת ברכות (לג). שגדולה נקמה שכתובה בין שני שמותיו של הקב"ה, שנאמר "אֵל נְקָמוֹת ה'" (תהלים צד א).

על חשיבות הנקמה והזריזות לכצעה למדנו ממשה רבינו במלחמת מדין: הקב"ה אמר למשה: "נָקַם נְקָמָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים, אַחַר תֵּאֶסֶף אֶל עַמִּיךָ" (במדבר לא ב), ובכך תלה הקב"ה את מיתתו של משה בנקמה במדין, ולכן יכול היה משה לדחות את הנקמה ולזכות להמשיך לחיות. אבל משה רבנו הזדרז לקיום רצון ה', ואמר: האם כדי להמשיך לחיות אעכב את הנקמה במדין?! מיד פקד משה לצאת ולהילחם במדין.

בסוף הפסוק נאמר: "הֲרַנִּינוּ גוֹיִם עִמּוֹ כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יָקוּם, וְנָקַם יְשִׁיב לְצַרְיָו וְכָפַר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ" (לב מג). פירש רש"י: הקב"ה יפייס את אדמת ארץ ישראל ואת עם ישראל על הצרות שעברו עליהם. כשמנחמים את עם ישראל, גם ארץ ישראל מתנחמת.

ובעל "אור החיים" פירש: "נְכַפֵּר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ" – שאם עדיין ישנם חטאים של עם ישראל שעדיין לא נתכפרו, אדמת ארץ ישראל שהייתה לשממה ולחרפה כל זמן הגלות תכפר עליהם.

על המעלה המיוחדת שיש לאדמת ארץ ישראל לכפר על המתים הקבורים בה, כתב הרמב"ם בהלכות מלכים (פרק ה הלכה יא): "אמרו חכמים: כל השוכן בארץ ישראל עוונותיו מחולין... אפילו הלך בה ארבע אמות – זוכה לחיי העולם הבא. וכל הקבור בה נתכפר לו, וכאילו המקום שהוא בו מזבח כפרה, שנאמר: נְכַפֵּר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ".